

Ефективно одземање на имот на корист од кривично дело

-
- Nullum commodum capere potest de sua propria iniuria
 - Никој не може да има корист од сопственото злодело.

Одземањето на имотната корист низ историјата

Третман на отежнувачка
околност при одмерување на
видот на мерката за
санкционирање

Поголемо внимание -1974-
“Војна против дрога”

Потреба од воспоставување на
еднаквост во дистрибуција на имотни
добра во општеството

Основни начела на одземањето на имотната корист

1. Ресторативност
2. Превенција од криминалот
3. Ретрибутивност
4. Насоченост кон имотот
5. Компензација

Корист како обележје на кривично дело

- награда за извршено дело или последица од делото

Правна природа на одземање на имотна корист прибавена со кривично дело

- Начело на праведност
 - Посебно - кривично – правна санкција
 - СФРЈ (1959 – 1970) – посебна мерка на безбедност
 - Франција – посебна санкција
 - Правна последница на осудата
 - Посебен вид на државен ангажман
 - ❖ Не е нужно кривично правен туку управен. Пр. Италија
 - ❖ Посебна кривично – правна мерка, издвоена од системот на кривични санкции

Постапка за утврдување на имотна корист

- Адхезиска – in rem –
- Објективна – самостојна (СР Германија)
- Проширено одземање

Модели на постапки за одземање на имотна корист

- Граѓанско - правен пристап – (Обединето Кралство)
 - Кривично – правен пристап

Фази – стадиуми на постапка за одземање на имотна корист

- Финансиско – истражна
- Судска
- Фаза на извршување
- Фаза на управување со трајно одземен имот

Финансиска истрага – главен предуслов

- Збир на дејствија кои се водат истовремено со криминалистичко – оперативни дејствија со цел да се открие и утврди имотна корист стекната со кривично дело

Цели на финансиска истрага

- Прибавување на докази за неправно стекнат имот
- Утврдување на приходи стекнати со кривично дело

Привремено одземање на имот

- Замрзнување или блокада – (забрана за пренос, претварање, располагање или преместување на имот)
- Заплена – (привремено превземање заради чување или надзор)
- ❖ Заедничко е постоење на судска постапка
- ❖ Фаза на управување

Што е одземање на имот ?

- Конечно или трајно лишување на некое лице од имотот со одлука на судот
- Конфискација – според Варшавската, Стразбуршка конвенција и конвенција на ОН против корупција (КОНПК)
- Одземање - трајно лишување од право на сопственост на имот по налог на суд или друг надлежен орган

-
- Одземањето / Конфискацијата на имот нема нужно казнен карактер – и не е нужно ограничено на лишување на лице од имот во рамките на кривичната постапка

**Широка дефиниција = флексибилен
концепт**

Зошто одземањето на имот е значајно ?

- Да ја штити легитимната економија од корупција и од инфилтрирање на незаконит имот
- Да поттигне раст на даночните приходи во легална економија
- Да создаде имот кој може да се користи за сеопшто добро
- Да помогне за да се зачува владеење на правото
- Да демотивира потенцијално вршење на кривични дела – одвраќачко дејство

Меѓународни стандарди - примена

- Одлуки за замрзнување и овластување во истрагата
- Обично одземање на имот
- Одземање на вредности и мешање на имот
- Одземање на предмети
- Одземање на приходи и други користи од имот стекнат со кривично дело и корупција
- Префрлање на товар на докажување
- Одземање од трети лица

Одземање на имот што не е засновано врз кривична пресуда

- Во случај на смрт на обвинето лице, негово бегство или душевно заболување
- Недостапност на обвинето лице
- Застареност – но има докази за сторено кривично дело

Меѓународните стандарди немаат детален и добро разработен пристап во поглед на граѓанско – правно одземање на имот

- Отсуство на осуда во кривична постапка
- Стандард на докажување

-
- Да се одземе профитот од криминалот
 - Да се разбие финансиската поддршка на организираниот криминал
 - Во независна граѓанска постапка не е потребно обвинение или осудителна прсуда
 - - во 80 % од случаите на конфискација во САД никој никогаш не е гонет за кривично дело

-
- Понизок стандард на докажување во граѓанските постапки
 - Постапка против имотот – in rem
 - Конфискуваните пари и имот се влеваат во фондовите за сведоци/жртви и службите на органите за прогон
 - Користење на орудија за конфискација кои се на располагање

Студија на случај

- ❖ Дилер на дрога живее со својата мајка
- ❖ Мајката не е инволвирана во трговијата на дрога
- ❖ Дилерот со дрога тргува надвор но пред куќата
- ❖ Дилерот со дрога ја чува дрогата во својата соба во куќата
- ❖ Мајката знае дека синот нема легална работа
- ❖ Синот и дава на својата мајка ново БМВ
- ❖ Мајката го зима БМВ – то

-
- ❖ Дали можете да го одземете и конфискувате БМВ – то?
 - ❖ Дали можете да го конфискувате БМВ – то без да покренете обвинение против мајака во врска со нејзината поврзаност со трговијата со дрога?
 - ❖ Дали можете да го конфискувате БМВ –то без да покренете кривично обвинение ?
 - ❖ Дали можете да го конфискувате БМВ –то ако синот и ја продаде колата на мајката за 7000 долари ?
 - ❖ Дали можете да го конфискувате БМВ – то ако синот и ја продаде колата на неговата мајка за 15 000 долари ?
 - ❖ Дали можете да ја конфискувате куќата ?

-
- ❖ Одговорот е “ДА” на сите овие прашања ако имате независен граѓански закон за конфискација
 - ❖ И полесно е и потребни се помалку државни ресурси отколку за кривичните постапки

-
- Можен излез користејќи го концептот на граѓанска конфискација:
 - Постапка против имотот – (in rem) – Пр. “возилото” а не против лицето (мајката) , нема кривично обвинение, и прашањата за човековите права имплицирани во кривичните постапки не се исти како во граѓанските постапки;
 - Понизок стандард на докажување во граѓанските постапки;
 - Штом државата покаже основано сомнение, секоја потврдна одбрана како “невин сопственик” се префрла на сопственикот;
 - Да се одземе профитот од криминалот

Позитивни промени

- Прифаќање на граѓанско – правно одземање на имот
- Директива 2014 година
- Интензитет на меѓународна соработка
- Заштитни мерки (сведоци, вештаци, жртви)

Надворешни тела

- Греко – група на држави против корупција (Совет на Европа 1999 година)
- Манивал – Комитет на експерти за евалуација на мерки за борба против перење на пари и финансирање на тероризам
- Европската конвенција за човекови права

Национална легислатива

- Закон за кривична постапка
- Кривичен закон
- Закон за финансиска полиција
- Закон за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети

Финансиска истрага

- Финансиска полиција
- ДКСК
- УФР
- УЈП, Царина, Катастар и други органи

Привремени мерки за обезбедување на имотна корист

- Блокада, замрзнување и заплена – привремено одземање (чл 194- 243) ЗКП

Трајно одземање на имотна корист прибавена со
кривично дело(чл. 97 – 100) КЗ

Проширена конфискација чл. 98а КЗ

- Услови и потешкотии за докажување
- Разлики во однос на редовната конфискација
- Отсуство на судска пракса

Проширена конфискација член 98а

- Од сторителот на кривично дело сторено во рамките на злосторничко здружение со кое се остварува имотна корист и за кое е пропишана казна затвор од најмалку 4 години, како и кривично дело во врска со тероризмот од членовите 313, 394 – а, 394 –б, 394 –в и 419 на овој законик за кое е пропишана казна затвор од 5 години или потешка казна или е поврзано со кривичното дело перење пари за кое е пропишана казна затвор од најмалку 4 години, ќе се конфискува имотот стекнат во временски период пред осудата што судот го определува според околностите на случајот, но не подолг од 5 години пред сторувањето на делото, кога врз основа на сите околности судот основано е уврен дека имотот ги надминува законските приходи на сторителот и потекнува од такво дело.

Рамковна одлука на Совет на Европа

- Лице осудено за кривично дело сторено во рамки на криминална организација или дела поврзани со криумчарење, фалсификување пари, перење пари и др.
- Целосна убеденост на судот дека сопственоста потекнува од криминални активности за временски период пред пресудата за делото, што се смета за разумно во поглед на околностите на конкретниот случај
- Несразмерна вредност на сопственоста со законски приход
- Конфискација може да се прошири и на имот стекнат од страна на најблиски лица на сторителот или префрлен на правно лице кон кое дејствувајќи сам или во соработка со неговите најблиски има контролирачко влијание

-
- За прв пат предвидена во 2009 година
 - Непостоење на процесни одредби за нејзино спроведување
 - Со новиот ЗКП тоа е овозможено со членот 533 и членот 534
 - Утврдени рокови
 - Предлог на јавниот обвинител

-
- Добра легислатива
 - Отсуство на постапки за проширена конфискација
 - Непостоње на истражни центри во вистинска смисла
 - Отсуство на заедничка база на податоци
 - Немоžност за непречен пристап до податоци
 - МПП
 - Агенција за управување и продажба на конфискуван имот, имотна корист и одземени педмети

Постапка за одземање на предмети чл.
529 – 542 ЗКП

Агенција за управување со одземен ИМОТ

Надлежности

- Агенцијата управува, менаџира со конфискуваниот имот, имотна корист и одземените предмети во кривична и прекршочна постапка.
- Агенцијата постапува со одземениот имот согласно со начелото на добар домаќин и добар стопанственик и ги презема сите мерки за чување и одржување на привремено одземениот движен и недвижен имот.

-
- Агенцијата го чува и складира одземениот имот, врши процена на неговата пазарна вредност, води евиденција на целокупниот одземен имот.
 - Агенцијата спроведува постапка за продажба на одземениот движен и недвижен имот по пат на електронско јавно наддавање и средствата добиени од продажбата ги уплаќа во Буџетот на Република Македонија.

-
- Агенцијата со претходна согласност на судот може да донесе одлука и да спроведе постапка за продажба на привремено одземениот подвижен имот доколку процени дека со чувањето на стварта се намалува неговата вредност или трошоците за негово чување се несразмерно големи и средствата добиени од продажбата се уплатуваат на посебна приходна сметка на Агенцијата.
 - Агенцијата отстапува без надоместок одземени предмети со правосилна одлука на други државни органи, по претходна согласност на Владата на Република Македонија.

-
- Агенцијата може одредени предмети како храна, облека и безалкохолни пијалоци да ги отстапи без надоместок на државни органи, здруженија на граѓани и фондации, за што ја известува Владата на Република Македонија.
 - Агенцијата постапува и со ствари надвор од промет и тоа со: одземени наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурзори, одземено оружје, муниција и експлозивен материјал.

-
- Агенцијата одземениот имот кој не може да се продаде поради здравствени, ветеринарни, фитосанитарни, безбедносни и други причини, како и тутунски, алкохолни и други производи за кои не постои декларација или доколку се фалсификати се уништуваат.
 - Дава мислења на други државни органи во врска со примената на законот и конфискацијата на имот, имотна корист и одземени предмети.

Благодарам

Јавен Обвинител
Спасенка Андонова